

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irccéja. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Polgármesteri jelentés 1907. évről.

Bemuttatott Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1908. évi október hóban tartott közgyűlésén.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottsági Közgyűlés!

Polgármesteri jelentésemet az 1907. évről a következőkben terjesztem elő:

Az 1907. év a nyugodt és eredményes munkálkodás évének ígérkezett. Az a miniszterium, amely az 1906. év második negyedében vállalkozott az ország kormányzatára, határozott és öntudatos működésével biztosítékot nyújtott arra, hogy nem leszünk megzavarva a város fejlődését és emelését célzó törekvéseinkben.

Nem is csalódtunk reményünkben és megállapíthatjuk, hogy munkásságunkban a politikai viszonyok nem zavartak és ha nem értük el azt az eredményt, melyet legjobb igyekezetünkkel elérni akartunk, annak más körülmények voltak okozói.

De megállapíthatjuk azt is, hogy az 1907. év városunk életében így is nevezetes év marad, mert ezen évben megkezdtük azon művek kiépítését, ama korszakos alkotásokat, melyeket városunk közönsége régen óhajt és amelyek Debreczent egészséges és modern várossá teszik s a fokozódó szükségletekhez képest jövedelmét is fokozni fogják.

Időrend és fejezetek szerint részletesen felemlítem ezen tényezőket. Legyen szabad itt csak általánosságban megemlítenem a vízvezetési mű és a villamos áramot szolgáltató telepek, a tanyai iskoláknak és a görögkatholikus templom építésének megkezdését.

Általában az egyes polgárok érdekeinek nézőpontjából is eléggé jó évnek mondhatjuk az 1907. esztendőt, mert, bár az általános drágasági viszonyok városunk lakosainak megélhetését megnehezítették, mérsékelte ezt ugyan az ezen évi közepesenél jobb termés és a terméseredmények magasabb értékesítési ára.

Ezeknek előrebocsátása után a következőkben számolok be városunk közigazgatásának különböző ágairól és az ezek körében felmerült nevezetesebb eseményekről:

Ügyforgalom.

Az ügyosztály neve	Hátralék 1906. év végén	Érkezett 1907. évben	Összesen	Elintézve 1907-ben	Elintézetlenül maradt 1907 végén
Tanács	396	20136	20532	20297	235
Elnökség	—	4223	4223	4223	—
Közigazg. biz.	6	848	854	846	8
Árvaszék	65	9814	9879	9766	113
Rendőrfőkap.	—	12150	12150	12129	31
Községi bíróság	—	5641	5641	5641	—
Katonai ügyoszt.	—	10763	10763	10763	—
Adóügyosztály	600	20324	26324	25874	450

Közgyűlések.

Városunk törvényhatósági bizottsága az 1907. év folyamán 6 rendes és 6 rendkívüli közgyűlést tartott. Örömmel jegyzem meg, hogy a bizottsági tag urak az egész év folyamán nagy ügyszeretetet tanúsítottak a városi dolgok iránt és nemcsak szorgalmasan jártak a közgyűlésekre, hanem teljes jóakarattal fáradoztak a felvetett üdvös eszmék keresztülvitelén.

Rendes közgyűlést tartottunk január 29-én, április 12-én, június 28-án, szeptember 27-én, november 14-én, és december 28-án.

Rendkívülit március 2-án, április 16-án és 26-án, május 16-án és 26-án és október 24-én.

A rendes közgyűléseken a következő nevezetesebb ügyeket tárgyaltuk.

Január 29-én: Az alkotmányvédő bizottság jelentését. Az állandó népnevelési bizottság szervezetét. Az utmesterek és utkaparók szolgálali viszonyairól szóló javaslatot. A gyámpénztári szabályrendeletet. Egy javító-intézet felállítását. Különböző bizottságok kiegészítését. A debreczeni gazdasági akadémiával kötött szerződést. A piac szétosztására vonatkozó kérelmet. A Szedlák és Vámos-cég által szállított ruhák árának felemelését.

Április 12-én: Belügyminiszter leiratát az 1903. évi zárszámadás ügyében, ugyanezt az 1904. évre. A felsőbb ipari szakiskola ügyét. Az egyházi és iskolai segélyekre vonatkozó szerződéseket. Vízvezetési, vízdijszabályzat, csatornázási és város szabályozási javaslatokat. A tanyai iskolák államosítása, hatósági mészárszék felállítása ügyét.

Június 28-án tartott közgyűlésünk tárgyai voltak: Polgármesteri jelentés az 1907. év március, április és május haváról. Belügyminiszteri leirat a Szedlák és Vámos-cég vállalati árainak felemelése ügyében. A biharmegyei helyi érdekű vasut kérelme a nagyléta—székelyhidi vasut kiépítésének hozzájárulásához. Telekmegszerzések. A köz-kórház 1908. évi költségelőirányzata. Az 1906. évi zárszámadás. A szervezeti szabályzat és fizetésrendezés. Kölcsönzési szabályrendelet. Iparostanonciskola építésének elszámolása stb.

Szeptember 27-én: Polgármesteri jelentések. Jövőhagyás a ref. főgymnasiumra adott 400,000 koronáról. Különböző átiratok. 1906. évi zárszámadás. Szervezeti szabályzat és fizetésrendezés. A tasnád—érmihályfalvai, a debreczen—nagyváradi, a nagyléta—székelyhidi vasúthoz való hozzájárulás. A Hortobágy rendezése. A Bika-szálló ügyeinek rendezése stb.

A november 14-én tartott közgyűlés tárgyai: Pontos jelentés. Miniszteri leiratok jarda adó, világítási vállalat üzleti szabályzata, remonda istálló bére tárgyában. Ingatlan vételek. Bor- és huszfogyasztási adók megváltásáról

szóló szerződés tudomásul vétele. Jegyzőválasztás. Jelentés a gazda és cseléd közti jogviszony szabályozásáról szóló törvény életbeléptetése, valamint a kerületi munkásbiztosító intézménnyel szemben követendő eljárásról stb.

December 28-án: Polgármesteri jelentés, miniszteri leiratok és törvényhatóságok átiratai. A könyvnyomdai szabályzat jóváhagyása. Névszerint való szavazások. A szervezeti szabályzat módosítása és a fizetésrendezés stb.

Rendkívüli közgyűlések: március 2. Jóváhagyása a siketnéma intézetnek megszavazott teleknek. A m. kir. közigazgatási bíróság a Hatvan-utcai biz. tag választást megsemmisíti. A gk. templom építési ügye. A Baik—Szilágyi-féle 10 hold föld elidegenítése.

Április 16-án: Márton Imre és társai indítványa az ország gazdasági önállósága érdekében az országgyűlés képviselőházához intézendő felirat tárgyában.

Április 26-án: Névszerint való szavazások. A villamos művek építésére kötött szerződés a Ganz-céggel. Vizvezeték, csatornázási, vízdíj, városszabályozás és építkezési szabályrendelet tervezet tárgyalása. Hozzájárulás a debreczen—hajdusámsoni vasút tovább építéséhez.

Május 16-án: Az Andaházy—Szilágyi alapítványi hely betöltése. Névszerint való szavazások. A város általános szabályozásának és az építkezési szabályrendeletnek tervezete.

Május 26-án: Indítvány dr. Thaly Kálmán országgyűlési képviselőnek, Debreczen díszpolgárának, a Rákóczi korszak nagynevű történetírójának debreczeni képviselősege

25 éves jubileuma alkalmából ünneplése, emlékeztetere alapítványtetele s városunk egyik utcájának nevével elnevezése iránt.

Október 24-én: Az ispotályi telkek eladása. Névszerint való szavazások. Az 1906. évi zárszámadás. A szervezeti szabályzat és a fizetésrendezés. Az 1908. évi költségvetés stb.

Tanácsülés tartatott összesen 128.

A közigazgatási bizottságból.

Városunk közigazgatási bizottsága minden hóban megtartott ülésein a bizottság tagjai pontosan megjelentek és a szakelőadók jelentéseiket bemutatták. A bizottság léléves jelentését a kellő időben megszövegezte és azt a miniszterelnökséghez megküldte.

A városi tanácsból.

A városi tanács hetenként kétszer, hétfőn és csütörtökön rendes ülést tartott, melyen folyó ügyeket intézett el. A rendes üléseken kívül, főleg az ügyek torlódása alkalmából rendkívülieket is tartottunk, melyeken a tanácsstagok, ha csak kiküldetésben nem voltak, pontosan megjelentek. A tanács igyekezett a folyó ügyeket gyorsan elintézni és az előkészített ügyeket a közgyűlés elé vitte.

A tanács és a tisztikar tagjai, a legtöbben egészségi rongált állapotuk miatt is kényszerítve, kivették szabadságidejüket, mely alatt az itthon maradtak végezték a helyettesítéseket.

A Debreczen városi gyámoltak és gondnokoltak kimutatása 1907. évről.

1907		Gyámság alatt álló személyek száma	Gondnokság alatt álló személyek száma
Az 1906 december végén gyámság alatt maradt	4796		
Az 1907. évben gyámság alá jött	551		
	Összesen	5347	
Az 1907. évben gyámság alól kijött	255		
a) teljes korúság következtében	30		
b) nagykorúsítás	517		
c) férjhezmenetel	29		
d) halál	32		
e) törzskönyvezés	1		
f) vagyon kiutalás	7		
g) téves bevezetés	5		
h) kiskorú anyának önjogúsága következtében	16		
i) gyámp. ill. átruházása	5		
	Összesen	4317	
Az 1907. évben gyámság alatt maradt	4910		
Az 1906. év végén	75		
Az 1907. évben gondnokság alá helyezett	14		
	Összesen	89	
Az 1907-ben gondnokság alól felszabadult:			
a) a gondnokság megszűnésével	—		
b) halál folytán	5		
	Összesen	5	
Az 1907 végén gondnokság alatt		84	

A 2346 vagyontalan árva közül:

az ev. ref. egyház segélyezett	473	árvát,
a Theresianum	23	"
a jótékony nőegylet	18	"
különböző helyeken	2041	"

Tanköteles közülök 1133 árva.

A városi árvaszékek tevékenységi kimutatása.

A kiadmányozást, vagyis a határozatok leírását és kiadását illetőleg

az 1907. évben hátralék volt	113,
az " " az irodába érkezett	9635.
Összesen	9748.

Az 1907. évben leiratott és kiadatott	9522.
Az " " hátralékban maradt	113.

A gyámhatóság alól felszabadultak viszonyainak kimutatása.

Nevezetesen	egyén
Az 1907. évben a gyámság alól felszabadult	487
Az 1907. " a gondnokság alól "	5
Összesen	442
Ezek közül gyámpénztárilag kezelt pénzzel bírt	92
Az 1907. évben a gyámpénztárból pénz vagy pénzürték kiutaltatott gyámság vagy gondnoks. alól felszabadultn.	92
Ez kiadatott tényleg	92
Kielégítetlen maradt	—
A gyámság vagy gondnokság alól felszabadult	442
Összesen	442
Ingó és ingatlan vagyonnal, vagy ezek egyikével bírt	127
Vagyontalan volt	223

A gyámpénztárt az 1907. év folyamán négy ízben vizsgálta meg a bizottság és azt mindenkor rendben találta.

A gyámpénztár forgalmának kimutatása 1907. évről.

Nevezetesen	Készpénz		Pénzinté- zeti betét és értékpapír		Adóslevél		Drágaság érték		Összesen		Jegyzet
	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.	
1906 december 31-én volt	4443	75	979,523	20	1.056,891	31	6334	37	2.047,192	63	
1907-ben befolyt	924,789	11	399,919	10	177,727	22	82	—	1.502,517	43	
Együtt	929,232	86	1.379,442	30	1.234,618	53	6416	37	3.549,710	06	
1907. évben kiadatott	920,844	24	342,765	42	90,548	10	368	10	1.354,525	86	
1907 december 31-én maradt	8388	62	1.036,676	88	1.144,070	43	6048	27	2.195,184	20	

Kimutatás a magánfeleknél kamatra elhelyezett tőkepénzekről.

I. Adóslevelekben:

1906 december 31-én elhelyezve volt	K 458,476·04
1907. évben kölcsön adatott	74,400·—
Együtt	K 532,876·04
1907. évben visszafizettetett	63,134·47
1907 december 31-én maradt	K 469,741·57

II. Pénzintézeti betétekben:

1906 december 31-én elhelyezve volt	K 776,918·35
1907. évben betétfetett és tőkésített	133,513·24
Együtt	K 910,431·59
1907. évben felvétetett	110,000·—
1907 december 31-én maradt	K 800,431·59
Tartalékalap állása 1906 december 31-én	K 83,607·95
" " 1907 december 31-én	89,875·14

Rendőrség.

Rendőrségünk az elmúlt évben becsületes kitartással felelt meg hivatásának. Sajnos, hogy a rendőrlegénység létszámának alacsonysága miatt a szolgálati érdekek néha-néha kárt szenvednek. A most készülő új szervezeti szabályzat javaslatában gondoskodva van a létszámemeléssel és nincs okom kételkedni, hogy annak tárgyalása alkalmával a tekintetes bizottsági közgyűlés meg fogja szavazni a rendőrlegénység létszámának emelését. Különösen kívánatos volna lovasrendőrök alkalmazása a forgalmasabb utcákon, míg a gyalogrendőrség létszámának emelése

nemcsak közbiztonsági nézőpontból szükséges, de azért is, mivel a legénység ez idő szerint túlságosan igénybe van véve a szolgálattal.

A főkapitányi hivatalnak 1906 végén nem volt semmi hátránya. 1907. évben érkezett 12,150 ügydarab, melyből elintézték 12,129 darabot. A belvárosi és mezőrendőrkapitánysághoz, mint községi bírósághoz, mint kisebb polgári peresügy beérkezett 5641 drb. A rendőrbjelentési hivatal az 1907. folyamán kiadott 729 drb cselédkönyvet, 459 drb ideiglenes cselédi igazolványt, 82 drb munkás igazolványt, 6 drb dohánykertész könyvet, 8 drb gazdasági cselédkönyvet, 217 drb külföldi utlevelet. Beérkezett 2230 ügydarab, lakásközlés adatott 83,843 esetben, bejelentési lap érkezett 95,271 drb.

A vásárfelügyelőség kiadott 46,052 drb ló-, szarvasmarha- és juhjárlatot. Ugyancsak a vásárfelügyelőség felügyelete alatt állott az 1907. év folyamán 235 kufár, 72 bérkocsis, 242 talyigás és 96 szekeres, kiktől befolyt 3889 kor piaci helypénz czímen, mely összeget a házipénztár bevételezte.

A mátai biztos kiadott 988 drb ló-, marha-, sertés- és juh járlatlevelet.

Az év folyamán a város területén 17, a külsőségeken 30 esetben volt tűz. A tüzekből származó kár értéke kitett 83,029 koronát.

Vendéglős, szálló, kávé, kávémérő és bormérő 234 volt az év folyamán. Rendőrfelügyeleti díj czímen 6340 kor. volt kiróva.

A rendőrfőkapitányság, mint iparhatóság az 1907. év folyamán különböző iparágak önálló gyakorlására ipar-

engedélyvel és iparigazolvánnyal ellátott 473 egyént, 67-tel többet, mint az elmúlt évben.

Az 1884. évi XVII. t.-cz. 4--10. §-ai szerint *ipardij* czimen 415 egyéntől 10 koronával 4150 kor; 58 egyéntől pedig 20 koronával 1160 korona, együtt 5310 kor. folyt be a házipénztárba az ipariskolai alapra.

Az ipariskolai *tandijakból* az 1907 folyamán 2273 kor., a *mulasztási büntetésekből* pedig 1123 korona folyt be a házipénztárba az ipariskolai czélokra.

Városunkban 18 *ipartársulat* működik mintegy 12,000 korona törzs vagyonnal. Ezekből ipariskolai czélokra adomány címén 186 korona folyt be a házipénztárba. Az ipartársulatokon kívül még 96 *olyan egyesület* szolgálja a kulturát és humanizmust, melyeknek belügyminiszterileg jóváhagyott szabályzatuk van.

Munkakönyvet a rendőrség 885 darabot adott ki.

A *rendőrkapitányság* bűnügyi osztályának forgalma:

Érkezett az 1907. évben közigazgatási ügy	3977 drb.
" " " " bűnügyi . . .	1631 "
" " " " rendőrkihágási .	3519 "
" " " " mezőrendőri .	1069 "
" " " " erdei	271 "
" " " " utrendőri . . .	14 "
" " " " állategészségügyi	17 "
" " " " iparkihágási . .	573 "
" " " " toloncz	1118 "

Ezen ügydarabokat a bűnügyi osztály feldolgozta úgy, hogy az 1907. év végén hátralék nem maradt.

A katonai és illetőségi ügyosztály.

A város katonai és illetőségi ügyosztályáról a következő jelentésben számolok be:

I. Honvédelmi ügy.

Az 1906. évi szeptember hó 1-től 1907 augusztus 31-ig az ujoncjutalék javára besoroztattak a hadsereg katonai képzőintézetnek növendékei gyanánt:

egyéves önkéntes	3
más	9, összesen 12

Az 1885—1884—1883. évi születésű és 1900-ban felhivatott I., II. és III. korosztálybeliek közül 1906. évi szeptember 1-től 1907. évi augusztus 1-ig besoroztattak:

a hadsereg ujoncz jutalékára . . .	4 egyén,
a hadsereg póttartalékára	3 "
a honvédség jutalékára	5 "
a honvédség póttartalékára	5, összesen 17

Az 1907. évi *fősorozás* 1907. évi márczius hónap 2., 4., 5., 6., 7. napján tartatott meg a Pavillon kaszárnyában és pedig:

1886. szülöttek I. korosztály	397
1885. " II. "	261
1884. " III. "	207, összesen 865

Ezek közül sorozás alá nem jött I. megh.	8
" " különböző okokból töröltek .	4
" " távol maradt	5
" " önként előre belépett	2
A II. korosztályból távol maradt . .	2
A III. " meghalt	1
" " " távol maradt	4, összesen 26

Ezek szerint sorozás alá került:

Az I. korosztályból	378
A II. "	259
A III. "	202, összesen 839

Besoroztattak.

Az I. korosztályból:

A hadsereg ujoncjutaléka részére .	98
" " póttartaléka	14
A honvédség ujoncjutalékára . . .	27
A honvédség póttartalékára	1
Visszahelyezendőnek osztályoztak .	230
Fegyverképtelenek	2
Törlendőnek	1, összesen 259

A II. korosztályból:

A hadsereg ujoncjutalékára	1
A hadsereg póttartalékára	36
A honvédség ujoncjutalékára	34
Fegyverképtelen	129
Törlendő	2, összesen 202
Magasabb korosztályokból előállott	2
Kikből a hadsereg ujoncjutalékára .	1
Fegyverképtelen	1, összesen 2

Ezen sorozási évben gyógyítás vagy orvosi vizsgálat végett kórházba került 19

Idegen ill. hadköteles előállított . . 224

Az év folyamán sem katonai, sem népfelkelési szemlét a hadvezetőség nem tartott. Előfogatotadtunk 171 esetben.

A lakosságnál elszállásoltunk 19 fáborno-

127 törzstisztet

257 fő tisztet

6111 legényt

1484 lovat.

A helyőrség létszáma 1907-ben a következő volt:

Január hóban	3538 ember és 1503 ló.
Február " "	3049 " " 1016 "
Márczius " "	2461 " " 827 "
Április " "	2266 " " 788 "
Május " "	2967 " " 803 "
Junius " "	2330 " " 790 "
Julius " "	1789 " " 759 "
Augusztus " "	1223 " " 297 "
Szeptember " "	1876 " " 930 "
Október " "	3112 " " 891 "
November " "	2907 " " 937 "
Deczember " "	2125 " " 1034 "

Összesen 29,643 ember 10,575 ló

Havonként átlag 2470 " 881 "

Városunk adóügye.

Kimutatás az 1907. évben egyenes adó címen Debreczen sz. kir. város, mint testület, az államvasutakra és a lakosságra az adókönyvek 21,895. tétele alatt kirótt adókról.

A) Egyenes adó.

1. Földadó	374,880.04 K
2. Házbéradó	275,769.43 "
3. Házosztályadó	60,116.— "
4. I. o. kereseti adó	78,310.50 "
5. II. " " "	44,844.— "
6. III. " " "	339,864.89 "
7. IV. " " "	108,589.59 "
8. Nyilvános számadásra kötelezett v. adója	74,790.36 "
9. Tőkekamatadó és járadék	29,875.67 "
10. Általános jövedelmi póttadó	240,844.44 "
11. Fegyveradó	52.— "

Összesen 1.647.836.92 K

Ezen összegből a várost, mint testületet és az államvasutakat, mint közvetlen fizetőket terheli 191,210·85 K
Marad a lakosság által fizetendő adó . . . 1.456,626·07 „
Ehhez 1907-ben szaporodás 74,562·44 „
„ 1906. évi hátralék 2.113,262·43 „
Összesen 3.644,450·94 K

Ebből levonva az 1907. évi apadást . . . 60.116·— K
Marad végleges tartozás 3.584,334·94 K
Az 1907. évben befizettetett 1.611,814·04 „
Az 1907. év végén hátralék 1.972,520·90 K

B) Országos betegápolási pótadó.

1907. évi kivetés 72,625·27 „
Ehhez 1906. évi hátralék 93,525·23 „
„ 1907. évi szaporodás 2,629·27 „
Összesen 168,779·77 K

Ebből levonva az 1907. évi apadást . . . 3,440·36 „
Marad végleges tartozás 164,939·41 K
1907-ben befizettetett 64,613·50 K
1907-ben mutatkozó hátralék 100,324·91 K

C) A városnak, mint erkölcsi testületnek adója.

Debreczeni birtok után:
1907. évi kivetés 104,249·89 K
1906. évi hátralék 7,843·90 „
Összesen 112,062·79 K
Az 1907-ben befizetve 112,055·79 „
Mutatkozik fölös 1908. kirovásra 7— K

Országos betegápolási pótadó.

1907. évi kivetés 5,506·65 K
1907. évi befizetés 2,976·85 „
Mutatkozik 2,529·80 K

Községi adóalap-pénztár.

Hátralék 16,379·72 „
1907. évi kivetés 9,555·— „
1907. évi befizetés 25,934·77 „
Mutatkozik —— „

Országos betegápolási pótadó.

1907. évi kivetés 353·99 „
1907. évi befizetés 353·99 „
Mutatkozik —— „

Szováti birtok után:

1906. évi hátralék —— K
1907. évi befizetés 16,839·16 „
Összesen 16,839·16 K
1907. évi befizetés 16,839·16 „
Mutatkozik —— K

Országos betegápolási pótadó.

1906. évi hátralék —— K
1907. évi kivetés 839·08 „
Összesen 839·08 K
1907. évi befizetés 839·08 „
Mutatkozik —— K

Utadó.

1907. évi kivetés 1,683·72 „
1907. évi befizetés 1,683·72 „
Mutatkozik —— K

Sámsoni birtok után:

1906. évi hátralék —— K
1907. évi kivetés 1,510·— „
Összesen 1,510·— K
1906. évi befizetés 1,510·— „
Mutatkozik —— K

Országos betegápolási pótadó.

1906. évi hátralék —— „
1907. évi kivetés 75·50 „
Összesen 75·50 K
1907. évi befizetés 75·50 „
Mutatkozik —— K

Községi adó.

1906. évi hátralék —— K
1907. évi kivetés 689·53 „
Összesen 689·53 K
1907. évi kivetés 689·53 „
Mutatkozik —— K

Utadó.

1907. évi kivetés 149·93 K
1907. évi befizetés 149·93 „
Mutatkozik —— K

Güti birtok után:

1907. évi kivetés 3,914·82 K
1907. évi befizetés 3,912·25 „
Mutatkozik 32·75 K

Országos betegápolási pótadó.

1907. évi kivetés 195·53 K
1907. évi befizetés 191·77 „
Mutatkozik 5·14 K

Községi adó.

1906. évi hátralék 994·71 K
1907. évi kivetés 811·11 „
Összesen 1,805·82 K
1907. évi befizetés 1,500·— K
Marad hátralék 345·82 „

Utadó.

1906. évi hátralék 460·76 K
1907. évi kivetés 426·90 „
Összesen 887·66 K
1907. évi befizetés 414·01 K
Marad hátralék 473·65 K

Illetékegyenérték a város összes birtokai után:

1907. évi kivetés 29,134·68 K
1907. évi befizetés 29,134·68 „
Mutatkozik —— K

Hadmentességi adó.

1906. évi hátralék 102,648·42 K
1907. évi kivetés 24,536·— „
1907. évi szaporodás 130·— „
Összesen 128,314·42 K
Levonva az 1907. évi apadást 815·44 „
Marad 127,498·98 K
1907-ben befizetve 9,309·57 „
Mutatkozik 118,189·41 K

<i>Utadó.</i>	
1906. évi hátralék	167,153·64 K
1907. évi kivetés	194,763·97 „
1907. évi szaporodás	— „
Összesen	362,017·61 K
1907. évi apadás	29,750·56 K
Marad	332,267·05 K
1907-ben befizetve	114,314·41 „
Mutatkozik hátralék	218,052·64 K

<i>Ebadó.</i>	
1906. évi hátralék	4,932·— K
1907. évi kivetés	2,632·— „
Törlés	28·— K
Marad	7,536·— „
1907-ben fizetve	2,046·— „
Mutatkozik	5,490·— K

<i>Országos mezőgazdasági cselédpénztár.</i>	
1907. évi hátralék	2,738·60 K
1907. évi kivetés	1,317·60 „
Összesen	4,056·20 K
1907. évben befizetve	1,627·40 „
Mutatkozik	2,428·80 K

<i>Nyírvizadó.</i>	
1906. évi hátralék	2,031·90 K
1907. évi kivetés	17,094·14 „
Összesen	19,126·04 K
1907. évi befizetés	15,535·95 „
Mutatkozik	3,590·49 K

<i>Községi adó.</i>	
1906. évi hátralék	548,576·70 K
1907. évi kivetés	356,595·25 „
1907. évi szaporodás	153·62 „
Összesen	905,325·57 K
1907. évi apadás	627·28 „
Marad végleges tartozás	904,698·29 K
1907. évi befizetés	371,779·02 „
Mutatkozik	532,919·27 K

<i>Fegyveradó.</i>	
1906. évi hátralék	934·— K
1907. évi kivetés	52·— „
Szaporodás	304·— „
Összesen	1,340·— K
1907. évi befizetés	380·— „
Mutatkozik	960·— K

<i>Idegen adó és illeték.</i>	
1907-ben befizetve	28,220·95 K
<i>Ev. ref. egyházi adó</i>	28,914·15 „
<i>Végrehajtási költség.</i>	25,781·62 „
Intési díjban	1,379·50 „

<i>Birtoknyilvántartás.</i>	
<i>Adás-vételi szerződés bemutatott</i>	1417 drb
Telekkönyvi hatóságtól érkezett	— „
Ebből hagyatéki	— „
Beltelkeknél	325 „
Ondódi földeknél	161 „
Uj osztású földeknél	414 „
Tanyabirtokoknál	37 „
Kaszálóbirtokoknál	26 „
Szőllőskertnél	310 „

Majorsági földeknél	136 drb
Libakertnél	8 „
Az 1907. évben az adóosztályhoz érkezett	— „
Ebből elintézést nyert	— „
Elintézetlen maradt	— „
Adófizető birtokos volt ingatlanok után	7187

Közegészségügy.

A közegészségügyi állapot a megelőző évéhez képest kedvezőbb volt, mert a születések száma emelkedést, a halálzási szám pedig csökkenést mutat úgy, hogy míg 1906-ban a város lakosságának természetes szaporodása 6·69, addig 1907-ben 11·69 volt.

Megbetegedések az év első felében leginkább a légző szervek hurutos bántalmaiból, az év közepén az emésztő szervek hurutos bántalmaiból állottak. Szeptember hónapban a hasihagymáz kezdett nagyobb arányban fellépni, úgy, hogy járványnyá válással fenyegetett. A gyorsan foganatosított óvintézkedések, különösen az összes trágyának és szemétnak a városból való kifuvarozása az esetek számát gyorsan csökkentette. Egyéb fertőző betegségek közül vörheny, kanyaró, roncsló toroklob, szamárhurut, gyermekági láz, vérhas szórványosan fordultak elő, általában enyhe lefolyással és kevés halálzással; a gümőkór halálzási száma 330 volt (17·38%), míg 1906-ban 361 (18·39%).

Trachomás beteg szaporodott 3-al, összesen gyógykezelve lett 242, gyógyult és eltávozott 13.

Kerületi tiszti orvosok 4323 járó és 1041 fekvő, összesen 5364 beteget kezeltek.

Védhímlő-oltást végeztek először 2465, újra 2505, összesen 4970 esetben.

Volt a városban 50 orvos doktor; szaporodott a létszám 1-el, eltávozott 3, meghalt 2.

Gyógyszertáros volt 12, valamennyi tulajdonos vagy bérlő. A segédek száma 18.

Okleveles bába volt 91; szaporodás 3, eltávozott 8, meghalt 1.

A halottkémlést a városban a 4 kerületi tiszti orvos, az Ohat pusztai gazdasági telepen egy okleveles orvos doktor, halottkém teljesítette.

Városunk népesedését az alább következő adatokban mutatom be:

<i>Született a város belső és külső területén élve:</i>		
Ev. ref.	1076 fiu	1045 nő = 2121
Róm. kath.	237 „	252 „ = 400
Görög kath.	60 „	48 „ = 108
Ág. ev.	22 „	14 „ = 36
Izraelita.	95 „	104 „ = 199
Görög keleti	60 „	48 „ = 108
Unitárius	1 „	— „ = 1
Baptista	1 „	3 „ = 4
Összesen	1552 fiu	1525 nő = 3067

Ezek közül törvénytelen volt 365, 11·90%-a.

Hálvaszülettek és vetéltek száma 222.

<i>Meghalt a város belső és külső területén:</i>		
Ev. ref.	683 fi	717 nő = 1400
Róm. kath.	149 „	166 „ = 315
Görög kath.	36 „	29 „ = 65
Ág. ev.	10 „	10 „ = 20
Unitárius	2 „	1 „ = 3
Izraelita	52 „	42 „ = 94
Ismeretlen vallású	1 „	— „ = 1
Összesen	933 fi	965 nő = 1898

azaz, összes születés 3067 születési arányszám 38·33%
 összes halálozás 1898 halálozási „ 13·72%
 szaporodás 1169 szaporodási „ 14·61%
 308 férfi, 273 nő; gyógyulatlan 57 férfi, 78 nő; összesen 1344; meghalt 91 férfi, 89 nő; visszamaradt 59 férfi, 58 nő; az ápolási napok száma 42,135.

Közegészségügyi szempontból fontosabb halálokok voltak:
 Gümőkór . . . 330, tehát az összes halálozások 17·38%
 Bélhurut . . . 207, „ „ „ „ 10·90%
 Görcsök . . . 207, „ „ „ „ 10·90%
 Hevenyfert. . . 56, „ „ „ „ 2·95%
 Rák 67, „ „ „ „ 3·52%
 Balesetből . . . 32, „ „ „ „ 1·68%
 Öngyilkosság . . 35, „ „ „ „ 1·84%
 Halva születés és
 vetélés . . . 222, „ „ „ „ 11·69%

Kor szerint a halálesetek emígyen oszlottak meg:

Meghalt	1 éves korig	614 egyén
„	1—5	226
„	5—10	55
„	10—20	106
„	20—30	138
„	30—40	93
„	40—50	135
„	50—60	138
„	60 éven felül	393 egyén = 1896

Hat éven alul orvosi segélyben nem részesült 31 egyén.

Házasságra lépett tisztán:

Ev. ref.	426 pár
Róm. kath.	45 „
Görög kath.	2 „
Izraelita	66 „
Baptista	2 „
Vegyes vallásu	213 „
Összesen	764 pár

A városi közkórház betegforgalma és állapota.

A városi közkórházban 7 orvos, 4 tisztviselő, 16 betegápoló és 15 cseléd működött.

A kórházban az 1907. év folyamán 4194 beteget ápolták 107,570 ápolási nappal.

Jelenthetem, hogy betegforgalmunk évről-évre emelkedik úgy annyira, hogy most már elodázhatatlanná vált a közkórház kibővítése, ha csak azt nem akarjuk, hogy a betegellátás ellenkezzék a korról és a közegészségügy jogos követeléseivel. Az egész éven, de különösen az őszi és téli hónapokban annyira zsufolva van a kórház betegekkel, hogy teljes képtelenség a betegeket külön-külön elhelyezni, minek folytán két beteg is jut egy ágyra, vagy pedig kénytelen az igazgatóság oly betegeket elutasítani, akik feltétlenül kórházi ápolásra szorulnak.

A betegforgalom legnagyobb volt január, február, március, április, november és decemberben. Az ápolott betegek közül helybeli volt 1693, vidéki 2500. A legtöbb beteg a belgyógyászat, bőr és bujakór, a sebészet, szemészet és elme osztályon kezeltetett, általában nagyobb emelkedést az előző évekhez képest nem mutatnak, mert minden osztály annyira túl van zsufolva, hogy több beteget elhelyezni nem lehet. Különösen szűk az elme osztály, hol még a helybeli betegeket sem tudjuk elhelyezni és miáltal egész éven keresztül a sajtó támadásainak vagyunk kitéve.

Az évi betegforgalmat a következőkben részletezzük:

Belgyógyászat. Maradt 1906 végén 56 férfi, 45 nő; ezekhez felvétellett 1907-ben 772 férfi és 768 nő; az ápolottak összes száma 828 férfi és 813 nő, összesen 1641. Elbocsátott gyógyulva 328 férfi és 300 nő; javulva

Bujakór. Maradt a múlt évről férfi 39, nő 53; felvétellett 550 férfi és 376 nő; az ápolottak összege 589 férfi és 429 nő, összesen 1018; elbocsátott gyógyulva 385 férfi, 314 nő; javulva 133 férfi és 59 nő; gyógyulatlan 29 férfi és 14 nő, összesen 934 egyén; meghalt 1 férfi; visszamaradt férfi 41, nő 42; ápolási napok száma 26,127.

Sebészet. Maradt 1906-ról 23 férfi és 23 nő; érkezett 1907-ben 810 férfi és 388 nő, összesen 833 férfi és 411 nő, összesen 1244; gyógyult 580 férfi és 249 nő; javult 164 férfi és 101 nő; gyógyulatlanul távozott 21 férfi és 25 nő, összesen 1140; meghalt 26 férfi és 21 nő; visszamaradt 39 férfi és 18 nő; ápolási napok száma 28,869.

Elmekór. Maradt 1906-ról 6 férfi és 6 nő; érkezett 1907-ben 56 férfi és 44 nő; ápolottak összege 62 férfi és 50 nő, összesen 112; gyógyult 16; javult 30; gyógyulatlan 31; összesen 85; meghalt 10 férfi és 3 nő; maradt férfi 7 és nő 7; ápolási napok száma 5837.

Szemészet. Maradt 1906-ról férfi 9, nő 2; érkezett 1907-ben 84 férfi és 84 nő; ápolottak összege 93 férfi és 86 nő, összesen 179; meggyógyult 41 férfi és 59 nő; javult 43 férfi és 32 nő; gyógyulatlan maradt 5 férfi és 2 nő; összesen 172; kórházban maradt 4 férfi és 3 nő; az ápolási napok száma 4602.

Összesen: maradt a múlt évről férfi 133, nő 129; érkezett 1007-ben 2272 férfi és 1660 nő; az ápolottak összege 1907. évben 2405 férfi és 1789 nő, összesen 4194 egyén, kik közül gyógyultan távozott 1337 férfi és 935 nő; javult 668 férfi és 473 nő; gyógyulatlanul távozott 134 férfi és 128 nő, összesen 3675 egyén; meghalt 128 férfi és 113 nő; visszamaradt 150 férfi és 128 nő; az ápolási napok száma összesen 107,570.

A *belgyógyászat*on leggyakoribb betegségek voltak a tüdővész, a légszervek betegségei, emésztési szervek bajai és az idegrendszer betegségei.

Hevenyfertőző betegségek közül hasi hagymáz 64 esetben fordult elő 9 halálessel; vörheny, váltóláz, kanyaró, orbánc, roncsoló toroklob 12 esetben, 5 halálozással, számarhurut. Az állatokról átvitt fertőző betegségek közül a lépfene két esetben fordult elő. Az akut megmérgezési esetek száma 24 volt, 5 halálessel.

A *bujakóros* osztályban általános bujakór, takár, lágyfekély, bőrbetegségeknél rüh és eczema a legtöbb esetben.

A *sebészet*en görvélykóros mirigyek, szuálképletek, törések, ficamok és carcinómák.

A *szemészet*en kötszövet, látóideg, szivárvány, rechehártya és glaucoma betegségek.

Trachoma 60, szemtakár 12 esetben fordult elő.

A *belgyógyászat*on is fordultak elő apróbb műtétek: tályognyítás, hascsapolás és hólyagmosás, méhkaparás, bázsing tágitás, gyomormosás, intubatio serum oltás, görcsövi és vegyi vizsgálatok.

A kórházban *meghalt* 128 férfi és 113 nő.

Egy betegre esik 23·2 ápolási nap.

Kórházi bizottági ülés volt 6.

A kórház pénztára egész éven át fedezhette a kiadásokat és a fizetéseket akadálytalanul teljesítette. Az ápolási költségek elég gyorsan befolytak és a hátralékok a kellő időben megsűrgettettek.

*Pénztár- és raktárvizsgálat*ot az erre rendelt bizottság tartott és mindent rendben talált. Az épületek és felszerelések rendszeresen javítottak és pótoláltak.

<i>Élelmzésre kiadtunk</i> . . .	78,481	kor.	33	fillért.
<i>Gyógyszerekre</i> „ . . .	21,024	„	76	„
<i>Kötőszerekre</i> „ . . .	4,446	„	68	„
<i>Műszerekre</i> „ . . .	2,585	„	51	„
<i>Összesen</i>	108,537	kor.	68.	fillért.

Az épületeket a városi tanács, a kórházi bizottság és a mérnöki hivatal az 1907. év folyamán átvizsgáltatta. Megjegyzem itt, hogy az épületek javítása évről-évre több költséget kíván, részint azért, mivel az épületek avulnak, részint, mivel az anyagárak és munkabérek emelkednek.

Szomorú érzéssel jelentem, hogy az orvosi karban egy halálozás is történt az év folyamán. Baranyi Sándor orvos doktor, a sebészeti osztály alorvosa ifjú korában, ugyyszólván pályájának első lépcsőjén 1907 szeptember havában elhunyt. Szép reményekre jogosító, munkás, képzettséggel rendelkező orvos szállott vele sirba.

A vegyészeti hivatal és piacvizsgálatok.

A vegyészeti hivatal pontosan teljesítette hivatását. A kerületi orvos urak a piacokat és élelmiszereket időnkint megvizsgálták és lelkiismeretes gondnal ügyeltek az élelmiszerek jóságára és az árusítási helyek tisztaságára. Ahol e tekintetben rendtelenségre találtak, ott igénybe vették a rendőrséget, mely szigorú elbánásban részesítette azokat, akik a törvény ide vonatkozó rendelkezéseit megsértették.

A bábaképző betegforgalma.

A m. kir. állami bábaképző intézetben, illetve szülészeti klinikán ápolás alatt volt 1906 dec. 31-én 42 nő, kikhez felvettek az 1907. év folyamán 644 nőt; elbocsátott 668; meghalt 12; ápolás alatt maradt 1907. év végén 36 nő.

A bábaképzőben 3 orvos doktor működött, tisztviselő 1, ápolónő 7, cseléd és munkás 9.

Erdőgazdálkodás.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező erdőségben az 1907-ik évben történt eseményekről az erdőmester ur jelentéséből a következőkben számolok be:

I. Fatermelés az erdőségeken.

Az összes erdőségeken termeltetett famennyiséget alább számlálom el. A fatermelés 1907 november 1-én a favágatás márczius 15-én, a raktározás ápril 10-én végződött be. Termeltetett:

a) Bánkon:

Hasított tölgy . . .	12,363	öl
Gömbölyű nyárfa . . .	651 ¹ / ₄	öl
I. oszt. botfa . . .	1371 ³ / ₄	„
II. „ „ . . .	4275 ² / ₄	„
2-5 m. hosszú fa . . .	4597	drb
3 „ „ . . .	16,200	„
4 „ „ . . .	13,543	„
5 „ „ . . .	4281	„
6-8 „ „ . . .	4697	„
8 „ felül . . .	628	„
Hosszu akácfa . . .	55	csomó

Munkabér volt 58,817 kor. 27 fillér. Ezen fa be lett raktározva a vasutvonalnál és pedig:

Tüzifa . . .	16,722	öl
Karámkaró . . .	22 ¹ / ₄	„
Gömbölyű tölgyfa . . .	4140	drb

Fuvarbér volt 41,577 kor 75 f.

b) Savóskúton. Vágástéri készlet volt:

Hasított tölgy . . .	244	öl
Botfa . . .	93	„
Galyfa . . .	412	csomó
1/4 öles hosszú akácfa . . .	173	„
Hosszu fa . . .	33	drb

Vágásberekben fizettünk 2200 koronát. Ezen faanyagot beraktározattuk és pedig:

Hasított tölgyfát . . .	291	ölet
Botfát . . .	114	„

Raktározási bér fizettetett 1620 kor. Az 1/4 öles hosszú fa, valamint a hosszú darabfákat árverésen értékesítettük.

c) Monostoron. Termeltetett áterdőlésből termeltünk 159 gömbölyű botfát, vágatási bérbe fizettünk 477 koronát. Ezen faanyagot beraktározattuk és pedig:

Gömbölyű tölgybotfát . . .	127	ölet
„ nyárfát . . .	39 ¹ / ₂	„

Raktárberbe fizettünk 499 kor. 50 fillért.

d) Nagycserén. Termeltünk áterdőlésből:

Hasított tölgyet . . .	577 ¹ / ₂	ölet
Hasított nyárfát . . .	16	„
Botfát . . .	114 ¹ / ₄	„
Hosszu akácot . . .	204	csomót

Vágásdíjba fizettünk 2783 kor. 50 fillért. Nagyerdőn a szárazfavágásból kikerült 36¹/₂ öl botfa, melynek vágatási díja 145 korona volt.

Ezen faanyagot beraktározattuk és pedig:

Hasított tölgyfát . . .	658 ¹ / ₂	ölet
Hasított nyárfát . . .	62	„
Cseresznyefát, jóminőségű . . .	26	„
„ rosszminős. . .	21 ¹ / ₂	„
Vegyes botfát . . .	132 ¹ / ₂	„

Raktárberbe fizettünk 2701 kor. 50 fillért.

e) Ohaton.

Hasított tölgy . . .	81.5	ölet
„ szilt . . .	1	„
„ akácot . . .	1	„
Tölgybotfát . . .	57.5	„
Körtebotfát . . .	5	„
Akácbotfa . . .	4 ³ / ₄	„
Körtefát . . .	119	drbot
Körtegalyat . . .	50	„

Ezen faanyagot beraktározván, lett:

Hasított tölgy . . .	91 ¹ / ₂	öl
Hasított szil . . .	1	„
„ akác . . .	1	„
Tölgybotfa . . .	62	„
Körtebotfa . . .	6	„
Akácbotfa . . .	5	„
Körtefa . . .	119	drb
Körtegaly . . .	50	„

Raktározási bérbe fizettünk 268 kor. 80 fillért.

f) A Paczon termeltünk:

I. oszt. botfát . . .	523	ölet
II. „ botfát . . .	316 ¹ / ₄	„

Vágatási bérbe fizettünk 3357 koronát. Ugyancsak a Paczon vágattunk a villamos vezetékekhez 200 drb oszlopot, 7¹/₂ öl botfát, 7 öl I. r. botfát. Vágásbérben kifizettünk 158 koronát, raktározási bérben pedig 1435 koronát.

g) A Guthon. Áterdőlésből termeltünk:

1/4 öles akácot . . .	6	csomót
Botfát . . .	906	ölet
Galyfát . . .	906	csomót

Vágásbérben fizettünk 2916 koronát. Ezen famennyiséget tanácsi rendeletre a helyszínen adtuk el.

h) Az *Allodialis* föld körül levő árokparton megöregedett akácültetéseket levágtuk és lett belőlük $156\frac{1}{2}$ csomó hosszú akácza, melyet árverésen értékesítettünk. Vágatási bérben 626 koronát fizettünk ki.

II. *Erdőnevelés.* A Nagycserén új akáczerdőt ültettünk 111,55 kat. holdon, mely területre 137,019 db akácot használtunk fel. Régi akáczerdők pótlására elültettünk 363,800 darabot. Visszaraktároztunk az iskolába 81,850 db akácot. Új akácziskola készült 10 holdon, 466 liter akác-maggal. A *Guton* beerdősített a Kis András, Tiba, Nagy Sándor, Erdélyi és Z. Szabó-féle kaszálóból 73 hold 198 □-ól, melyeknek beerdősítésére felhasználtunk 117,000 akác-csemetét. Ezekon kívül pótoltuk a régebbi ültetések hiányait. Akácziskola készült 17 holdon. A *Bánkon* a meglevő 7 hold csemete-kert megművelésén kívül 2 hold új akác-csemete-kertet készítettünk, a vágástereken levő tisztásterületek beerdősítésére 683 korona 56 fillért fordítottunk. A *Nagy-erdőn*, *Monostoron*, *Savóskúton* és *Ohaton* az előbbi évek alatt készült ültetésekben a hiányokat kipótoltuk és ezen célra felhasználtunk mintegy 53,000 db akác-csemetét.

III. *Erdei károkról.* Az emberek által okozott erdei károsítás, illetve erdei kihágás a rendőrségen 218 esetben jelentetett be, mely esetek elbírálás végett a bűnügyi osztályhoz lettek áttéve. A káros rovarok közül a cserebogár fordult elő nagyobb számmal a *Nagyerdőn*. Erdőégés 4 esetben fordult elő, melyek azonban nagyobb kárt nem tettek.

IV. *Erdőségi épületek.* Az erdőségi épületek hiányai az év folyamán a szükséghez képest kijavítottak, a meglevő árkokat és határpontokat rendbe hoztattuk.

V. *Az erdőhivatal tevékenysége.* Az erdőhivatalban 1813 db ügyszámot intéztek el.

Jelenthetem, hogy — bár a tekintetes törvényhatósági bizottsági közgyűlés a házipénztár jövedelmének szaporítása végett, másrészt tekintettel a kitermelési árak és munkabérek emelkedésére, a fa árát emelte, — fakészleteinket a nagyközönség szorgalmasan vásárolta, ami azt bizonyítja, hogy a város fatermelése szakszerűen van kezelve. Nagy gondot fordítottunk arra, hogy fakészletünket ne vásárolhassák meg a fakeskedők, mert azt tapasztaltuk a felhangzott panaszok nyomán, hogy az üzérkedési szellem ezen tömeges vásárlással visszaállt és nemcsak magas áron adta el a várostól vett fát a nagyközönségnek, hanem az ölet sem adta ki egészen rendesen.

A szegény néposztály részére az elmúlt évben is nyitva volt a Nagyerdő a galyszedésre. A hét szerdáján és szombatján megnyitottuk részükre az erdőterületet. Sajnos, hogy fegyelmezetlen népünk nem kiméli a gyöngye ültetéseket, amely rossz szokást csakis úgy lehetne népünkben kiirtani, ha az iskola és a család minél intenzív módon tanítaná meg a gyermeket az ültetések védelmére.

VI. *Az erdészeti személyzet.* Az erdészeti személyzet híven teljesítette kötelességét. Az erdőőrök gondosan ügyeltek az erdőtestre és éjjeli-nappali vigyázásukkal elérték azt az örvendetes eredményt, hogy nagy károk nem fordultak elő az erdőgazdaságban.

Mezőgazdaságunk.

Mezőgazdaságunk szintén megérezte ezen év pénzügyi válságát. A hitel meg lett szorítva és forgó tőke híján a gazdálkodás a kívánt eredményt nem hozta meg. Az abnormis időjárás fejlődésében sokat ártott a növényzet-

nek és a nyár elején beköszöntött és hosszasan tartó szárazság ismét akadályozta a fejlődést s így az anyaföld nem jutalmazta a gazdák gondjait. Mindezek dacára városunkban közepes termés volt. Gazdasági és arató munkaszünetések csak elvétve fordultak elő. Nagy volt azonban a munkabér és a gazdasági munkások igényeiket a lehető legmagasabbra csigázták. Az átlag-termésárakat, valamint az egy holdon átlag termelt termények mennyiségét, továbbá a bevetett földterület nagyságát holdakban az alább csatolt kimutatásokban közlöm.

A város földjei jó kezekben voltak haszonbérbe adva. A városi tanács gondot fordított arra, hogy a város földjeit a bérlők a szerződés értelmében kezeljék. Városunk tanácsa igyekezett a városi földek legcsekélyebbjét is haszonbérbe adni. A bérleteket részint nyilvános árlejtésen adta ki, részben meghosszabbította, mindenütt szigorúan szemmel tartva a város érdekeit.

A hortobágyi legelő az 1907-ik évben is első ízben a sáskák pusztítása miatt szenvedett, majd a nyári nagy szárazságban már augusztus elején teljesen kiégett. Ezen, azt lehet mondani, évről-évre tapasztalható csapások is mintegy sürgetőleg követelik, hogy a Hortobágy hasznosíttassék és a legelő mesterséges módon javíttassék. Mert mindaddig nem remélhető állattenyésztésünk emelése, míg a nagy Hortobágy 42000 holdas legelőföldjén csak néhány hónapon át legelhet aránylag kevés jószág.

Kereskedelem.

Miután városunk körzetének lakosai nagyrészen östermeléssel foglalkoznak, a kereskedelem élénksége, vagy lanyhasága a termelési viszonyoktól függ. Miután pedig ezen év nem volt jó termésű, ennek káros volta kihatott a kereskedelemre is.

Dicséretképen említem fel, hogy kereskedőink a magyar ipart tőlük telhetőleg pártolták és igyekeztek piacot teremteni a magyar kereskedelmi cikkeknek.

Kereskedőink több ízben foglalkoztak a záróórak szabályozásával és a vasárnapi teljes munkaszünet kérdésével. Egyes kereskedőosztály például a vas- és könyvkereskedők a nyári hónapokban vasárnapokon nem nyitották ki üzletüket. Ismerve intelligens gondolkozásu és humánus érzésű kereskedőinket, reményelem, hogy e téren rövid időn belül egyöntetűleg és alkalmazottakkal szemben a legmesszebbmenő méltányossággal fognak eljárni.

Ki kell emelnem a debreczeni kereskedő társulatot, melynek 120 tagja van és vagyona 500,000 korona. Fentartója az öt tagozatu kereskedelmi tanintézetnek, fáradhatlan tevékenységet fejtve ki mindazon ügyekben, melyek a kereskedelem érdekeinek megvédésére és a tisztességes verseny oltalmazására irányulnak.

Nagy tevékenységet fejt ki a városunkban működő Kereskedelmi Csarnok. Jelenleg egy termény- és értéktőzsde felállítását tervezi.

Kereskedőink sokat panaszkodtak a vagonhiány miatt, melyen azonban a kereskedelmi kormány igyekezett segíteni úgy, hogy nagyobb fennakadás nem származott.

A kereskedelmi kamara védjegyet lajstromozott városunkban *Neumann Nándornak* cipő és ezüstöző kereskedésre, *Goldstein Karolinnak* haskötőre, *Steiner Manónak* szappan és krémre, *Adria* gyárnak halkonzervekre. Minta oltalmat kérték 3 évre, *Emerich Arnold* padlófénymázra, *Stern és Falk* gyárosok kefémintára, *Török Gábor* erdőmester celuloid fonográf kürtre és *Kaufman S.* játéktár-tyakra.

Állattenyésztés.

Állattenyésztésünkről épen úgy, mint az előző évben, nem sok öröndetést jelenthetek. Takarmány-, majd a nyár égető napjaiban legelőhiány és különböző állati betegségek nem kedveztek az állattenyésztés érdekeinek. A hortobágyi legelőn is alig pusztítottak el, illetve röpültek vagy hullottak el a sáskák. Korán felverődött az avar, úgy, hogy a legelőjóság vajmi kevés élelmet talált a kiégett mezőn. Nagy akadálya állattenyésztésünk haladásának népünk azon szokása, hogy nem akar, vagy nem mer az állattenyésztéshez fogni, annál kevésbé ennek fajtát nemesíteni, hanem megtakarított pénzén nyomban földet vásárol.

Sertéskereskedelmünkben némi javulás állott be, amit annak tulajdonitunk, mivel a sertésvész annyira nem hatalmasodott el, mint az előző években.

Állatvásár városunkban 4 volt országos és 48 heti. Ezekre felhajtottak:

lovak	27,305 darabot
szarvasmarhát	59,466 „
sertést	107,710 „
juhót	95,026 „

Ezekből eladtak:

lovak	13,911 darabot
szarvasmarhát	32,800 „
sertést	77,875 „
juhót	57,032 „

Helypénzekből és egyéb vásári bevételekből befolyt 3829 K.

A marharakodókon megvizsgáltak városunkban:

szarvasmarhát	2796 darabot
juhót és kecskét	2530 „
sertést	15,208 „
Összesen	29,953 „

A levágott állatokról a Vágóhid e) alatt számolok be.

Átlag gabona árak Debreczenben 1907. évben 100 kgr. koronákban

Termény neve	Janár	Február	Március	Április	Május	Junius	Julius	Auguszt.	Szept.	Október	November	December
Buza	13:70	13:70	14:20	15:50	18:—	20:50	21:—	22:80	23:20	24:80	23:20	24:80
Rozs	11:30	11:50	11:80	12:—	14:20	14:80	15:50	16:80	18:—	20:—	21:70	22:50
Árpa	—	—	12:—	12:20	13:—	13:50	13:50	13:80	14:20	14:—	14:20	14:20
Tengeri	8:50	8:60	9:60	10:70	11:20	11:—	11:50	13:—	13:50	10:60	11:80	13:—
Zab	13:70	13:80	14:40	14:40	15:20	15:20	15:20	15:—	15:20	15:60	15:80	15:80
Köles	—	—	—	—	10:—	—	—	—	—	10:—	—	—
Káposzta, repace	—	—	—	—	—	32:—	—	—	—	—	—	—
Bükköny	15:50	16:—	16:30	16:—	—	—	—	—	14:50	14:50	14:50	14:80

Termés eredmény Debreczen területén 1907. évben.

Termény	Lehatárolt terület holdakban	termett		mm.	Lehatárolt terület	Borsó	termett		mm.	Lehatárolt terület	Lencse	termett		mm.	
		összesen	átlag				összesen	átlag				összesen	átlag		összesen
Őszi buza	24000	5-96	143040	300	4-83	1449	11500	6-30	72450	500	4-67	2335	900	5-37	4797
Tavaszi buza	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Őszi rozs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tavaszi rozs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kétszeres	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Őszi árpa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tavaszi árpa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zab	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szemes tengeri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borsó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lencse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Város Debreczen	24000	5-96	143040	300	4-83	1449	11500	6-30	72450	500	4-67	2335	900	5-37	4797

Munkásviszonyok és sztrájkok városunkban 1907-ben. Debreczeni termény- és áruraktári forgalom 1907. évben.

Városunkban az asztalos sztrájk sokáig megbénította az asztalos ipar fejlődését, amennyiben márczius 21-től június 8-ig tartott. Eleinte minden egyeztetési kísérlet meddő maradt, míg végre a kereskedelmi és iparkamara az iparhatóság és ipartestület összhangzatos törekvése békét teremtett az egyenetlenkedő felek között. Ezen kívül rövidebb, hosszabb ideig sztrájkoltak a szobafestők, lakatosok, vasöntők, sütők, tímárok, téglá és malommunkások.

Az asztalosok a kollektív munkaegyezmény alapján a következő eredményt érték el: 9¹/₂ órai munkaidő, 10% béremelés.

A szobafestők ápril 3-tól június 20-ig sztrájkoltak. Kaptak béremelést és 9¹/₂ órai munkaidőt, ellenben a túlórázás bérének emelése nem teljesített.

A lakatosok kérelme részben teljesítve lett.

A vasöntők 1 napig sztrájkoltak. Az öntődék tetejét megjavították a tulajdonosok és azzal a sztrájk megszűnt. Sütők július 7—10. Tíz órai munkaidő és koszt pénz megmaradt, a külön óradíj 40 fill., a béremelés egy 6 tagból álló bizottsághoz utasított.

Tímárok június 10—14. 10% béremelés és a munkaidő leszállítása.

Téglamunkások jul. 25—26. jul. 29—aug. 2. Kaptak 40 fillér béremelést.

Malommunkások jul. 29—30. Havi bér helyett napi-bért kívántak, reggel 6 órától esti 6 óráig tartó munkaidővel és túlóráként 40 f. Kérelmük nem teljesített, ennek dacára a sztrájk megszűnt.

Kizárások nálunk nem fordultak elő, amit úgy a munkaadók, mint a munkások javára irunk.

Megemlítem itt, hogy Debreczenben 10 szakegylet van 3097 taggal. Ezekben a szakegyletekben van a munkások ereje, mert ezekbe hódítván meg a fejletlen és a viszonyok felett ítélkezni nem tudó fiatal munkásokat, oly tanokat igyekeznek fejükbe verni, melyek végtelen kárára vannak munkásnak és munkaadónak egyaránt. Éppen azért nagyon helyes intézkedés, mikor a belügyminiszterium az ilyen féktelenkedő és munkásokat megrontó szakegyletek feloszlását elrendeli.

Kivándorlás.

Az amerikai pénzviszonyok és ennek folytán megszüntetett üzemek nagyban megcsökkentették a kivándorlási kedvet. A belügyi kormány rendeletekben figyelmeztette a kivándorlásra csábított embereket, hogy óvakodjanak az idegenbe menni és a bizonytalanságba rohanni, mivel munkás kezekben nagy felesleg van túl a tengeren.

Kétségkívül használt az intő szó, de különösen a szegényül hazatérő visszavándorlók szívet facsaró elbeszélése az ottani életről.

A kormány ankétokat hívott össze a kivándorlás okainak előterjesztésére. Az eredmény az volt, hogy a mezőgazdaságot intenzívebbé kell tenni és a mezőgazdasággal és őstermeléssel közvetlenül összefüggő ipar fejlődését minden eszközzel elő kell mozdítani. Ennek pedig elengedhetlen előfeltétele a birtoklekötések megszüntetése, következménye pedig a munkás megélhetési feltételeinek javulása, végül a magyar gazdasági önállóság kiépítése és a kötelező ingyenes oktatás.

Debreczenből az 1907. év folyamán 170 egyén vándorolt ki, és pedig 72 férfi, 60 nő és 38 gyermek, foglalkozásra 95 kereskedelmi és ipari, 95 földművelő. Visszatért ugyancsak ez évben 11, 7 férfi és 4 nő.

Czimek	Termény, fajonként és métermázsánként						
	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Repeze	Vegyes
Raktárkészlet volt 1907 január 1.	19466	54779	1672	397			1318
Raktározás volt 1907.	26521	68336	12058	4957	5785	1868	7827
Raktározás összesen	45987	123115	13730	5354	5785	1868	9145
A kiraktározás 1907.	27064	88069	5383	1500	4887	1317	5024
Készlet 1907-ben	18923	35046	8347	3854	898	551	4121

Középitkezés 1907. évben.

A pénzügyi válság és a szociális munkásviszonyok miatt az 1907. évben úgy a köz-, mint a magánépítkezések az előző évben tapasztalt szűk korlátok közé voltak szorítkozva.

Az állam részéről az 1907. évi XIV. t.-cz. 7. §-a értelmében az állami beruházási kölcsön terhére 1907—1909 folyama alatt kiépítendő törvényhatósági utak közül Debreczen sz. kir. város területén átvonuló újvárosi, sámsoni, szováti, egyek—csegei és hosszupályii utaknak 39-170 kilométer hosszúságban leendő kiépítése a kereskedelmi miniszterium által engedélyeztetvén, azonban az építés ennek dacára sem kezdődött meg ez évben.

Ugyancsak az állam a debreczen—nyiregyháza—csapui hadászati utnak Debreczen város területén átvonuló hadházi uti sorompón kívül 7-876 kilométer hosszú szakaszát 40,499/1907. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelettel állami kezelésbe vette.

A város a villamosteleg-építkezéseket folyó évben megkezdvén, 5 épület majdnem teljesen elkészült és részben használatba is vétetett. A villamos- és légszuszgyártelepen 810 folyóméter 400^m/_m belvilágu és 150 folyóméter 300^m/_m belvilágu fő- és 780 folyóméter 200^m/_m belvilágu fiók-betoncső-csatorna építetett, kettős számú beömlő és egyéb aknákkal. Végül a villamostelegpről a kábelvezetékeket és földfeletti légvezetékeket a város belsejébe bevezetette.

A vízvezetési előmunkálatok bevezetéséül 10 darab próbakut furása megkezdett és az év végéig 3 kut furása elkészült. Ez a munka szokatlanul lassan halad.

A csendőrkerületi parancsnokság ideiglenes laktanyájául a Gilyányi-laktanyát átalakítottuk.

Ugyancsak a város az ispotálylapon új emeletes elemi iskolát épített 8 tanteremmel, 2 különálló tanító lakással, míg egy harmadik tanítói lakást átalakított.

A Hortobágy püsztai csarda vihar által megrongált fedelét a város kijavíttatta.

A város tulajdonát képező Szotyori-féle majorsági földön levő laképület korhadtt tetőzete kijavított és ugyanott a szélvihar által eldöntött göré is helyreállított.

Az epreskerti korcsmánál levő sorompós lakást egy előszobával bővítettük.

A nagycseri és bánk-pusztai erdőségben egy-egy tanyai iskolát emeltünk egy-egy tanteremmel és tanítói lakással.

A színházi körfolyosók mellé két ruhatárt építettünk.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az Ebes megállót kisebbszerű állomássá bővítette ki és hozzájáruló utat építtetett.

A helybeli görög kath. egyház az Attila-téren új templom és emeletes iskola s bérlakás építését kezdte meg, mely utóbbi az év végére tető alá került.

A Piacz-utcán levő református kistemplom csaknem két évszázados kupolájának korhadt gerendázata lebontott és a kupola helyett a torony bástyaszerű kiképzéssel tetőzetet kapott.

A város területén levő *magánépítkezéseket* a következőkben soroljuk elő: Utczai építkezés volt 65, udvari 86 helyen. Épült 89 utcza és 139 udvari, 2 előszoba, 6 folyosó, 4 veranda, 133 konyha, 6 mosókonyha, 86 kamra, 83 pincze, 5 előpincze, 7 műhely, 2 sütőház, 2 sütőkemence, 3 füstölő, 6 fűskamra, 1 gépraktár, 1 kazánház, 8 raktár, 4 fürdőszoba, 20 istálló és 2 kocsiszin.

Átalakítottak 1 emeletes és 21 földszintes házat 43 szobával, 18 konyhával, 4 folyosóval, 14 kamrával, 4 fűskamrával és 1 fürdőszobával.

Melléképítkezés történt 59, kerítkezés 40 helyen.

A város *külső területén* levő kerteken és *majorsági* földeken ujonnan épült 60 laképület, 25 toldaléképület, melléképítkezés 8, kerítkezés 11 helyen. Épült pedig 87 szoba, 71 konyha, 52 kamra, 10 folyosó, 1 fedett kapubejáró, 4 veranda, 10 istálló, 8 pincze, 1 szénatartó, 2 gépház és motor, 1 asztalosműhely és 1 pajta.

Átalakítottak egy gőzmalom egy része halkonzerv- és halfüstölő gyárteleppé.

Az összes belső- és külsőségi épületek, iskolák, katonai laktanyák, földalatti csatornák, nyilvános kutak, aszfaltgyalogjárók évi fentartását eszközöltük.

Utczai csatornajavítás 64 helyen történt.

Csatornákat tisztítottunk a Vigkedvü Mihály-utcán, Méliusz-téren, Czegléd-, Péterfia-, Mester-utcán és a Rákóczi-utcza elején.

Utczai fiókcsatorna betonból készült a Hatvan-utcza végén 46 folyóméter, Attila-téren 33 folyóméter hosszúságban, 300^{mm} betoncsövekből.

A tanyákon is történtek több rendbeli építkezések.

Burkolatok. *Koczkakőburkolat* készült kis koczkákból kavics-alapra: Hatvan-utcza elején a Reáliskoláig 20,490 m. területen.

Fejkőburkolat készült ujonnan a Piacz-utcán a kistemplom és paplak előtt 258 □ méter területen; a villamos telepen és bejáróján 653,40 méter területen; összesen 911,40 m² területen.

Kockakő és fejkő burkolat javított részben új kövel:

Csapó-utcán	46,16 m ²
Péterfia „	86,55 „
Egyház-téren	102,— „
Piac-utcán részben átrakással	1052,54 „
József. kir. herceg-utcán	4,— „
Kápolnási „	15,— „
Arany János „	5,— „
Boldogfalvai „	6,75 „
Hunyadi „	300,39 „
Deák Ferenc „	447,50 „
Verbőczy „	27,18 „
Petőfi-téren	12,19 „
Szent-Anna-utcán	46,19 „
Battyhány „	176,42 „
Attila-téren	11,70 „
Kossuth-utcán	151,89 „
Méliusz-téren	4,— „
Összesen	2496,27 m ²

Idomított terméskő burkolat készült új helyen:

A villamos telepen	246,67 m ²
<i>Alaktalan terméskő-burkolat készült új helyen:</i>	
Ferencz József-utca elején	321,44 m ²
Hatvan „ legvégén	1150,— „
Nyugoti „ vásártéren	86,40 „
Barna „	186,15 „
Villamos telepen	66,55 „
Belső ohati bérleten	533,25 „
Salétrom-utcán	52,— „
Szent-Anna-utcán	76,80 „
Attila-téren	22,40 „
Wesselényi-téren	1795,68 „
Összesen	4290,67 m ²

Terméskő-burkolat javított, illetve átrakott:

Csapó-utcán	20,44 m ²
Vár „	4,90 „
Nyomató-utcán	17,— „
Rákóczi „	11,— „
Vilmos laktanyánál	14,— „
Hadházi-utcán	16,50 „
Péterfia „	53,35 „
Egyház-téren	121,65 „
Darabos-utcán	526,58 „
Hüvelyes „	16,25 „
Fűvészkert-utcán	8,30 „
Bethlen „	10,75 „
Pesti „	5,— „
Hatvan „	1751,51 „
Piac „	205,91 „
József kir. herceg-utcán	445,72 „
Kápolnási „	48,22 „
Simonffy „	3,— „
Pásti „	56,10 „
Hal „	4,50 „
Külsővásár-tér	46,85 „
Széchenyi-utcán	50,20 „
Salétrom „	1142,20 „
Szív „	6,— „
Török Bálint-utcán	41,80 „
Vörösmarty „	2,50 „
Erzsébet-uton	6,75 „
Barna-utcán	61,90 „
Hunyadi-utcán	9,50 „
Deák Ferenc-utcán	57,04 „
Verbőczy „	32,72 „
Homokkert „	10,25 „
Felüljárón	629,40 „
Légszuszgyár mellett	4,— „
Sas-utcán és Dégenfeld-téren	18,50 „
Vasuti átjárón	223,50 „
Vasuti raktárhoz vezető uton	960,97 „
Varga-utcán	29,61 „
Szent-Anna-utcán	37,25 „
Attila-téren	1430,75 m ²
Vigkedvü Mihály-utcán	1042,15 „
Teleki „	1077,22 „
Kossuth „	25,90 „
Méliusz-téren	27,10 „
Czegléd-utcán	268,— „
Kandia „	222,83 „
Burgundia-utcán	18,25 „
Erdei vasut gépszín előtt	12,80 „
Összesen	10,836,62 m ²

Kavicsut javított:

Péterfia-utcán	8— m ²
Mester „	4— „
Czepléd „	11·32 „
Összesen	23·32 m ²

Téglajáró készült és javított új téglával:

Vár-utcán	29·60 m ²
Veres-utcán	66·45 „
Péceli „	69·12 „
Sarok „	11·90 „
Fazekas Mihály-utcán	76·43 „
Pereces „	12·96 „
Agárdy „	27·40 „
Busi „	81·06 „
Eötvös „	445·28 „
Apaffy „	363·30 „
Kut „	106·35 „
Hadházi „	51·50 „
Péterfia „	64— „
Darabos „	101·87 „
Kasza „	106·81 „
Füvészkert „	107·36 „
Hajó „	24·30 „
Görbe „	39·92 „
Csemetete „	55·60 „
Mester „	36·10 „
Kar „	78·35 „
Garai „	216·24 „
Jókai „	66— „
Csokonai „	30·25 „
Tanító „	32·80 „
Vendég „	28·20 „
Piac „	31·08 „
Simonffy „	85·62 „
Hal „	25·60 „
Arany János „	16·10 „
Nemzetőr „	35·08 „
Török Bálint „	42·15 „
Barna „	25·80 „
Petőfi-tér	41·30 „
Lorántffy-utca	39·30 „
Degenfeld-tér	44·25 „
Vigkedvü Mihály-utca	122·28 „
Méliusz-tér	41·04 „
Czepléd-utca	10·82 „
Kandia „	150·60 „
Kigyó „	123·90 „
Virág „	3·50 „
Sámsoni ut	69·44 „
Összesen	3233·01 m ²

Téglajáró javított ócska vastéglával:

Vár-utcán	36·52 m ²
Veres-utcán	80·15 „
Péceli „	70·20 „
Sarok „	52·44 „
Pereces „	20·80 „
Morgó „	17·40 „
Agárdi „	74·30 „
Busi „	5·20 „
Eötvös „	223·57 „
Apaffy „	164·02 „
Városistálló udvarán	34·86 „

Kut-utcán	109·23 m ²
Nyil „	5·60 „
Kétmalom-utca	7— „
Hadházi „	51·52 „
Darabos „	187·43 „
Kasza „	126·68 „
Gönci „	51— „
Füvészkert „	31·32 „
Bethlen „	39·85 „
Honvéd „	32·70 „
Hajó „	29·30 „
Kertész „	30·20 „
Görbe „	51·06 „
Csemetete „	127·90 „
Hortobágy „	9·80 „
Kar „	148·14 „
Mester „	111— „
Hatvan „	334·25 „
Garai-utcán	68·12 „
Csokonai-utcán	8·90 „
Tanító „	67·80 „
Csap „	14·25 „
Piac „	10— „
József kir. herceg-utcán	37·08 „
Pásti „	15— „
Simonffy „	80·95 „
Hal „	8— „
Nemzetőr „	22·20 „
Arany János „	27— „
Miklós „	14·70 „
Török Bálint „	16·12 „
Erzsébet „	15— „
Boldogfalvai „	43·60 „
Barna „	29·10 „
Petőfi-téren	74·32 „
Lorántffy-utcán	60·36 „
Pacsirta „	7·25 „
Degenfeld-téren	87·77 „
Vigkedvü Mihály-utcán	71·80 „
Méliusz-téren	45·77 „
Czepléd-utcán	32·80 „
Nap „	20— „
Kandia „	75·38 „
Kigyó „	164·01 „
Burgundia-utcán	5·50 „
Zápolya „	19·60 „
Csillag „	62·40 „
Virág „	108·23 „
Összesen	3576·45 m ²

Éltégla-burkolat készült és javított:

Vár-utcán	3·75 m ²
Veres-utcán	9·25 „
Péceli „	14— „
Sarok „	7·80 „
Fazekas Mihály-utcán	5·76 „
Pereces „	7·45 „
Morgó „	4·80 „
Agárdi „	13·68 „
Busi „	30·89 „
Eötvös „	30·19 „
Apaffy „	131·30 „
Város istálló udvar	187·50 „
Kut-utcán	5·72 „

Hadházi-utcán	91·15 m ²
Petőfi-téren	128·47 "
Egyház-téren	12·55 "
Darabos-utcán	36·02 "
Kasza "	13·40 "
Gönczi "	43— "
Hüvelyes "	7·68 "
Füvészkert-utcán	18·50 "
Bethlen "	4— "
Honvéd "	28— "
Kertész "	4— "
Hajó "	2·25 "
Csomete "	6— "
Kar "	67·95 "
Hatvan "	37·78 "
Mester "	60·80 "
Csomete "	19— "
Jókai "	102·92 "
Csokonai "	7·20 "
Tanító "	28·24 "
Vendég "	7— "
Piac "	39·20 "
József kir. herceg-utcán	27·92 "
Kápolnási "	4·14 "
Simonffy "	9·80 "
Pásti "	3·80 "
Hal "	14— "
Nemzetőr "	3·96 "
Arany János "	6·30 "
Révész "	37·20 "
Sziv "	18·20 "
Török Bálint "	78·50 "
Barna "	4— "
Deák Ferenc "	4·44 "
Petőfi-téren	133·60 "
Lorántffy-utcán	6·60 "
Sas "	6·50 "
Degenfeld-téren	15·75 "
Varga-utcán	13— "
Szent-Anna-utcán	11·12 "
Attila-téren	60— "
Vigkedvü Mihály-utcán	13·21 "
Kossuth "	5·72 "
Méliusz-téren "	11·32 "
Kandia-utcán	384·25 "
Kigyó "	31·50 "
Csillag "	10·70 "
Temető "	3·60 "
Virág-utcán	6— "
Sámsoni-uton	5·20 "
Erdei vasúti raktárnál	56— "
Összesen	2206·72 m ²

Kongótégla járók javítottunk új téglával:

Simonyi-uton	28·70 m ²
Kétmalom-utcán	86·70 "
Hadházi "	145·33 "
Péterfia "	501·48 "
Egyház-téren	49·05 "
Darabos-utcán	9·60 "
Hüvelyes "	2·16 "
Füvészkert-utcán	46·76 "
Bethlen "	13— "
Hatvan "	163·02 "

József kir. herceg-utcán	197·30 m ²
Kápolnási "	21·25 "
Simonffy "	42·90 "
Pásti "	68·70 "
Nyugoti "	15·40 "
Felüljáró "	28— "
Petőfi-téren	364·62 "
Sas-utcán	66·97 "
Városház-utcán	17·64 "
Bádogos "	63·50 "
Degenfeld-téren	14·82 "
Szent-Anna-utcán	94·16 "
Burgundia "	19·60 "
Temető "	51— "
Virág "	24·37 "
Összesen	2136·03 m ²

Téglajárók javítására felhasználtunk 56,000 darab kongótéglát, 69,000 darab egyenes vastéglát és 6000 drb görbe vastéglát 3998 korona értékben.

Alapzatosan kavicsoltattunk és hengerezettünk: a Füvészkert, Hatvan, Miklós-utcán, a fehértemplomi ut sorompón belül eső részén, Cegléd- és Burgundia-utcán.

A *belső utak* burkolatára felhasználtunk 6105 drb fejkövet, 1205 drb kockakövet, 270 m³ I. o. termés- és 280 m³ II. o. terméskövet, 698 köbméter zúzott kavicsot és 47 m³ kötőkavics gyanánt használt zúzalékot.

A város *külső területén* ujonnan épített termésköutat: Szoboszlói ut III. ágán 290·60 fm. = 1678·40 m² területen, A 38. sz. kishegyesi uton 256 fm. = 1024— " " A 154. sz. oháti uton 608 fm. = 1500— " " Összesen építettett 1154·60 fm. hosszban 4227·60 m² területű új köut.

Termésburkolatot javítottunk a vámospércsi uton, a sorompón belül 1853·68 m² területen és a kishegyesi uton 800 m² területen; összesen 2653·68 m² területen.

A *külsőségi utakon kavicsolva lett:* Ujvárosi ut 4·700—5 kilométer közt; a szoboszlói ut II-ik ágának a laktanyától kifelé eső részén és a hadházi utnak a város szelétől a sámsoni ut kiágazásáig terjedő részén.

Az *állam által* kiépítendő ujvárosi sorompón belül eső 564 fm. hosszú része két árok közé lett véve és kerékvételekkel ellátva.

Külső területű törvényhatósági utak *kiépítéséhez* felhasználtunk 395·07 m³ I. oszt. és 367·64 m³ II. oszt. összesen 762·61 m³ terméskövet.

Külterületű utak kavicsolására felhasználtunk 556 m³ tört kavicsot és 64 m³ kötőkavicsot.

Külsőségi utakon épült új beton átereszt: az acsádi uton 2 drb; kishegyesi ut külső végén Elepen 1 drb; diószegi uton 1 drb; monostorpályi-uton 1 drb; az 56. számú uton 1 drb; tiszafüredi-ut 33—34. és 37—38. kilométeresen 2 drb; ujváros—szoboszlói uton 1 drb; összesen 9 drb betoncső átereszt. Ezen kívül a 88. sz. utnak a csődörös-epreskerti tilalmas mellett levő árkán épült 1 drb betoncsőátereszt.

Külsőségi faátereszt kijavított 18 helyen, tégláátereszt 5 helyen; téglá hidereszfal a hosszupályi utnál levő Kati hidnál lett gyökeresen aláakva.

Törvényhatósági utadó befolyt 1907-ben 117,321 K 10 f.

A m. kir. államépítési hivatal.

Az elmúlt év folyamán a debreczen—nyiregyháza—csapi törvényhatósági utvonal Debreczen város területére eső szakasza állami kezelésbe jött.

A törvényhatósági uthálózatból a debreczen—békés—egri, debreczen—nyírbátori törvényhatósági utaknak a Debreczen város területére eső szakaszaira vonatkozólag az állam-építési hivatal műszaki műveletet készített, melynek alapján a kereskedelemügyi miniszterium a közigazgatási bejárást elrendelte és a bejárást eszközölte.

Megemlítem azt, hogy a kövezetvám terhére kiépített és fentartott utvonalak hossza Debreczenre $310\cdot942^{55/100}$ m.; a kövezetvám 1907. évi jövedelme: 169,204 K 19 f.; ebből vasuton beszedett összeg 107,333 K 26 f., ebből a sorompóknál befolyt 61,870 K 93 f.

(Folyt. köv.)

Körrendeletek.

55,444/I. b./1908. B. M. számú körrendelet.

A bosznia—hercegovinai községi előjáróságokhoz intézendő hivatalos megkeresések tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Abból az alkalomból, hogy itteni hatóság részéről Bosznia—Hercegovina területén fekvő egyik község előjáróságához intézett megkeresés csak kormányhatósági beavatkozás után nyert elintézést és ekkor még az sem volt megállapítható, hogy a megkeresés az illető községhez megérkezett-e, az eljárást cs. és kir. közös pénzügyminiszter ur, az Ő felsége személye körüli m. kir. miniszter urat arról értesítette, hogy kívánatos volna, hogy Bosznia—Hercegovinában levő községeket illető hatósági megkeresések a községi hatóságok helyett inkább a serajevói országos kormányhoz intéztessenek, miután az egyébként is csak rövid idő előtt szervezett községek, megfelelően berendezett, illetőleg felszerelt községi hivatalok hiányában nincsenek abban a helyzetben, hogy külső hatóságokkal levelezhessenek.

Erről a Czimet tudomás és hatáskörében a megfelelő intézkedések megtétele végett értesitem.

Budapest, 1908. évi szeptember 22-én.

Andrássy s. k.,
belügyminiszter.

6358/1908. alisp. sz.

Csongrád vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóságnak.

Van szerencsém a t. társtörvényhatóságot értesíteni, hogy a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Kiskunmajsza községben tartozott Mérgespuszta Csongrád vármegye tiszáninneri járásába kebeleztetvén át, önálló kisközséggé alakult s az addig a tiszáninneri járásbeli Horgos községhez csatolt Öttömös puszta hasonlóképp kisközséggé alakulván, előbbi Pusztamérges, utóbbi Öttömös elnevezéssel f. évi október hó 1-ével működését megkezdte. **Körjegyzőség székhelye: Pusztamérges.**

Szentesen, 1908. évi szeptember hó 24-én.

Olvashatatlan aláírás.
alispán.

120,101.
X. 1908. B. M. számú körrendelet.

A büntető novella (1903. XXXVI. t.-c.) alkalmazására vonatkozó adatgyűjtés szabályozása.

(Valamennyi törvényhatóságnak)¹

A büntetőtörvénykönyvek és a bünvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló 1908. XXXVI. t.-c. hatálybaléptetése alkalmából felhívom a Cimet, figyelmeztesse az alája rendelt közigazgatási hatóságokat, mint rendőri büntető bíróságokat, hogy az 1909. évi január hó 1-ig a kihágási ügyekről a statisztikai hivatalhoz az adat-szolgáltatást a 134,618—1901. B. M. sz. rendelet szerint kell teljesíteni a büntetés végrehajtását feltételesen felfüggesztő jogerős ítéletekről is ugyanolyan módon, mint az egyéb — nem felfüggesztő — jogerős büntető ítéletekről.

Utasítsa továbbá a Cim a rendőri büntető bíróságokat, hogy az 1908. augusztus hó 17-én 20,002—1908. I. M. sz. a. kiadott rendelet értelmében a büntetést feltételesen felfüggesztő ítéletekről vezetett nyilvántartó könyvbe az 1908. évi október hó 1-től 1908. évi december hó 31-ig bezárólag bejegyzendő adatokat félívekre, mindig csak egyik oldalukra írva, annak idején másolatossá le s e másolatokat 1909. évi január hó 15-ig a belügyminiszteriumhoz terjesszék fel.

Budapest, 1908. évi október hó 8-án.

A miniszter helyett:

Hadik s. k.,
államtitkár.

¹ Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

Hirek.

— **Hitelesítő közgyűlés.** Weszprémy Zoltán főispán elnöklete alatt hitelesítő közgyűlés volt folyó hó 2-án, melyen a legutóbbi tárgysorozat hitelesítették.

— **A pótdadó százaléka.** Debreczen sz. kir. város 1909. évi költségeloirányzata a legutóbb tartott közgyűlés határozata szerint a következő bevételi és kiadási tételeket mutatja:

Rendes bevételek	2.826,511 K 16 f
Rendkívüli bevételek	374,400 K — f
Összesen	3.203,921 K 16 f
Rendes kiadások	2.882,427 K 72 f
Rendkívüli kiadások	515,538 K 10 f
Összesen	3.397,965 K 82 f

Az összes bevételek és kiadások között tehát 194,044 K 66 f hiány mutatkozik, mely 18.5% pótdádnak felel meg. (Hol van hát a 83% pótdadó, melyet Márton Imre bizottsági tag ur prófétai lélekkel megjósolt? Szerk.)

— **Kitelepítés.** Trnka Ferencné és társa gépjavitó műhelyüket az ispotálylaposra akarják kitelepíteni és itt kérnek 800 négyszögöl földet, ölenkint 4 koronáért. A jog- és pénzügyi bizottság megbizta a főmérnököt, hogy nézzen más terület után és ehhez képest fog intézkedni, illetve a közgyűlés elé javaslatot tenni.

3607/1908. éln.

35,652
1908. sz.

Magy. kir. államvasutak üzletvezetőség Debreczen.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város törvényhatósági utainak fentartásához és továbbépítéséhez 1909. évi január hó 1-től 1914. évi december hó 31-ig terjedő hat éven át szükséges kő- és kavics anyagok szállításának és az esetleg szükséges burkolatok építésének biztosítására folyó 1908. évi november hó 28-án délelőtt 11 órakor zártajánlati versenyárgyalás tartatik.

Ajánlatok csakis a kiadott ajánlati űrlapon tehetők, s öt pecséttel lezárt borítékban nyújtandók be 1908. évi november hó 28-án délelőtt 10 óráig a polgármesteri hivatalban.

Az ajánlat borítékán következő felirat alkalmazandó:

„Ajánlat Debreczen sz. kir. város törvényhatósági utainak kőszállítási és burkolati szükségletére“.

Minden ajánlattevő köteles ajánlatához 1500 K-t bánatpénzül készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban folyó 1908. évi november hó 27-ének déli 12 órájáig a városi pénztárnál letenni s a letéti-jegyet ajánlatához mellékelni.

Minden ajánlattevő köteles az általa ajánlatba hozandó kőből minden kiírt alakzatnak megfelelően legalább 1—1 minta darabot saját pecsétjével ellátva folyó 1908. évi november hó 27-én déli 12 óráig a városi mérnöki hivatalba (Simonffy-utca 2/b. II. emelet) beszállítani s a minta darabok átvételéről a hivatal által kiállított elismervényt ajánlatához csatolni.

Csakis hazai bányákban termelt kőanyag ajánlható.

Azon ajánlattevők, kik a Debreczen sz. kir. várossal ily vállalati összeköttetésben ez idő szerint nincsenek, kötelesek szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványaival igazolni, melyhez bányatelepük tartozik.

Azon ajánlatok, melyek ezen hirdetménynek, vagy a vállalati feltételeknek nem felelnek meg, vagy a kitűzött határidőn túl adatnak be; távirati s utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A beérkezendő ajánlatok folyó 1908. évi nov. hó 28-án délelőtt 11 órakor a városház kistermében nyilvánosan bontatnak fel.

A vállalati feltételek, melyek a vállalat tárgyát képező kőszállításokat és burkolási munkákat felsorolják, a hivatalos órák alatt a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b. II. emelet) 1 koronáért megszerezhetők.

Az ajánlati űrlapok ugyanott díjtalanul adatnak ki.

Ajánlattevő ajánlatával mindaddig kötelezettségben marad, míg az ügyben véghatározat hozatik.

A város fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok közt szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a szálítást és munkákat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalától 1908. évi november hó 3-án.

Kovács József,

polgármester.

Debreczen, sz. kir. város községi nyomda-változója. 1908—1909.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetőségének 1909., esetleg a következő 1910. és 1911. években. pályafentartási célokra, faanyagokra lesz szüksége, melyeknek biztosítása végett nyilvános pályázatot hirdet.

A jövő 1909. évben körülbelül az alább felsorolt fákra lesz szüksége, a következő években szükséges faanyag mennyisége, a szállítási évet megelőző őszén közöltetik szállítóval, mely az alábbi mennyiségnél korlátlanul nagyobb, vagy kisebb is lehet.

erdei fenyő deszka pályafentartási célra	2·5 köbméter
jegenye „ „ „ „	210·0 „
luc „ „ „ „	2·0 „
ugyanaz, de légszáraz állapotban . . .	16·5 „
szélmetszeten fenyő deszka	105·0 „
metszett jegenye fenyőfa 12 mtr. hosszig	315·5 „
faragott tölgyfa bezárólag 4 mtr. hosszig	264·0 „
ugyanaz, de légszáraz állapotban . . .	23·5 „
faragott tölgyfa 4, bezárólag 7 mtr. hosszig	213·5 „
ugyanaz, de légszáraz állapotban . . .	31·5 „
faragott tölgyfa 7, bezárólag 9 mtr. hosszig	1·0 „
metszett tölgyfaléc	5·0 „
metszett fenyőléc	54·0 „
metszett jegenye fenyő palló	142·0 „
ugyanaz, de légszáraz állapotban . . .	7·0 „
metszett lucfenyő palló	1·5 „
ugyanaz, légszáraz állapotban	1·5 „
tölgyfa palló	87·5 „
ugyanaz, légszáraz állapotban	12·5 „
tölgyszálfa egyenes, hántva	24·5 „
fenyőszálfa	53·0 „

Az 1909. és esetleg 1910. és 1911. években szükséges faanyagok ugyanazon év április hó végéig szállítandók be.

A debreczeni üzletvezetőség kiköti, hogy a fentebb közölt, vagy a következő évekre megrendelendő mennyiségeknél 10% többlet, esetleg kevesebbet vehessen igénybe.

As szállításnál irányadók a 122.291—96. számú általános, valamint a pályafentartási fák szállítására vonatkozó 35.334—908. számú különleges szállítási feltételek.

A pályázati feltételek alapján készült ajánlatok legkésőbb 1908. évi november hó 30-ik napján déli 12 óráig nyújtandók be a debreczeni üzletvezetőség I. általános osztályánál, a bánatpénz pedig 1908 november hó 29-én déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség debreczeni gyűjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek mindenik üzletvezetőségénél megtekinthetők, a debreczeni üzletvezetőségénél díjtalanul megszerezhetők.

Az általános szállítási feltételek, valamint a p.-fentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek mindenik üzletvezetőségénél megtekinthetők, de készpénz fizetés ellenében (50 illetőleg 20 fillérért) az igazgatóság budapesti nyomtatványtáránál Andrassy-ut 73—75. sz. a. szerzethetők meg.

Határidőn belül érkezett és bánatpénzzel ellátott ajánlatok fogadtatnak el tárgyalás alapjául, elkéselt, vagy táviratilag tett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

A m. kir. államvasutak üzletvezetőség Debreczen.

(Utánnvomas nem díjaztatik)